

JAAR- VERSLAG 2022

Rijn Vecht & Venen

Agrarisch Natuur-, Landschaps- en Waterbeheer

INLEIDING

Voor u ligt het jaarverslag van 2022. Het was alweer het zevende jaar van het ANLb-stelsel (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) in de huidige vorm, waarbij het collectief een centrale rol speelt in de coördinatie van het beheer, de afspraken met de provincie regelt en de betalingen verricht. Op deze wijze is het beheer effectiever en efficiënter dan in vorige stelsels, en zijn flexibiliteit en maatwerk mogelijk.

Na zeven jaar kunnen we concluderen dat ons collectief is gegroeid. Niet alleen in ledenaantal en oppervlakte beheer, maar ook in kwaliteit van het beheer en professionaliteit van de organisatie. En de groei gaat door.

Met onze (inmiddels) ruim 300 deelnemers realiseren we zo'n 3.000 hectare weidevogelbeheer, zetten we steeds meer in op duurzaam slootbeheer, planten en onderhouden we landschapselementen en hebben we kilometers bloeiende slootkanten. Een resultaat om trots op te zijn.

Naast het ANLb hebben we een aantal projecten uitgevoerd op het gebied van bodemdaling, waterkwaliteit en biodiversiteit en hebben we verschillende studieclubs opgezet. In dit jaarverslag kunt u onder andere lezen hoe we de afgelopen zeven jaar hebben ervaren.

Intussen waren we voor en achter de schermen druk bezig om voorbereidingen te treffen voor de nieuwe ANLb-periode van zes jaar. Hoe verhoudt het ANLb zich tot het nieuwe GLB, met de nieuwe eco-regeling? Heeft deze invloed op de bereidheid in deelname aan het ANLb? In het najaar van 2022 hebben we de leden geïnformeerd over de nieuwe ontwikkelingen. We mogen met een gerust hart concluderen dat de deelnamebereidheid, de motivatie en de energie bij de leden om door te gaan met ANLb in 2023 onverminderd wordt voortgezet.

Intussen is het onrustig in het politieke speelveld. Er moeten doelen gehaald worden op het gebied van stikstof, waterkwaliteit, klimaat, bodem en biodiversiteit. En dat allemaal met behoud van een levensvatbare landbouw. Hiervoor moet de landbouw een transitie ondergaan; naar meer kringloop, meer natuurinclusief. RVV is van mening dat we deze thema's gebiedsgericht samen moeten oppakken. Mét de leden uit het gebied. ANLb kan een antwoord zijn op veel van deze opgaven. Gebiedsgericht werken zit het collectief al in het bloed, dus RVV wil én kan ook hier de leden wat betreft beheer van het landelijk gebied zoveel mogelijk ondersteunen.

Henk Jan Soede, voorzitter

INHOUDS OPGAVE

Terugblik op de eerste ANLB-periode	4
ANLb in 2022	10
Weidevogelbeheer	14
Zwarte stern	19
Landschap	20
Water	22
Natuurcollectief	25
Klimaatlim Boeren op Veen	26
Drukdrainage en weidevogels	27
Slimmenwetering	28
Duurzame Landbouw met Natuur	28
Ecosysteemdiensten	29
Natuur op het erf	29
Provinciaal Secretaris	30
PoldergeWIJS	30
Organisatie	31

TERUGBLIK OP DE EERSTE ANLB-PERIODE

De eerste ANLb-periode, van 2016 tot en met verlengingsjaar 2022, is afgerond. Een nieuwe periode begint in 2023. De ANLb-periodes lopen gelijk op met die van het Gemeenschappelijk Landbouw Beleid (GLB) van de Europese Unie. Een goed moment om terug te kijken naar wat er tot nu toe gedaan en bereikt is. We keken naar de resultaten van de afgelopen jaren en haalden herinneringen op met medewerkers van RVV die vanaf het begin bij het ANLb betrokken waren.

HOE WAS DE SITUATIE VOOR 2016?

Ook al voor 2016 waren er regelingen om natuur- en landschapswaarden in het agrarisch gebied te behouden. Tussen 1981 en 2016 werden daarvoor rechtstreeks beheerovereenkomsten tussen agrariërs en overheid afgesloten. Net als in het huidige systeem kregen boeren in die periode een tegemoetkoming voor maatregelen die extra inspanningen of extra kosten met zich meebrachten, zoals uitgesteld maaien en legselbeheer.

WAAROM KWAM ER NIEUW BELEID?

Er was veel kritiek op het beleid van voor 2016. Het was te versnipperd en zonder samenhang. Ook werd te weinig ecologisch effect bereikt en onvoldoende systematisch gemonitord. Daarom werd in 2016 gestart met het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer (ANLb). Doel van deze regeling was een effectiever en efficiënter agrarisch natuurbeheer op basis van een collectieve en gebiedsgerichte aanpak. Daarbij werd gekozen voor een leefgebiedenbenadering voor doelsoorten en kansrijke kerngebieden. Verder werd ingezet op meer en betere monitoring van het beheer.

VEERTIG AGRARISCHE COLLECTIEVEN

Naar aanleiding van de invoering van het ANLb zijn er veertig agrarische collectieven opgericht door agrariërs en andere beheerders van landbouwgrond. Deze collectieven sluiten de beheerovereenkomsten voor het natuur- en landschapsbeheer af met boeren en doen de gebiedsaanvraag bij de provincie, met daarin hun plannen voor uitvoering van het beheer. Ook regelen zij de financiële kant van het beheer: ze ontvangen subsidie van de provincie, die ze op hun beurt weer uitkeren aan de individuele boeren die het beheer uitvoeren. Collectieven zijn dus een zeer belangrijke schakel in het ANLb.

GBIEDSCOÖPERATIE RIJN, VECHT EN VENEN U.A.

Gebiedscoöperatie Rijn, Vecht en Venen U.A. - een van die veertig collectieven - werd eind 2014 opgericht door de agrarische natuurverenigingen De Utrechtse Venen en Vechtvallei, en de regionale afdelingen van LTO Noord. Voorafgaand aan de invoering van het ANLb werd op inloopdagen met boeren besproken welk beheer gewenst was. Het beheer werd dus vanaf het begin samen met de boeren vormgegeven.

In 2015 werd er een oprichtingsbestuur gevormd. In de eerste Algemene Ledenvergadering van RVV in januari 2016 werden drie bestuursleden officieel gekozen, waarvan Henk Jan Soede als voorzitter. Op een tweede ALV dat jaar werden daar nog twee

bestuursleden aan toegevoegd. Momenteel bestaat het bestuur uit zeven personen, veelal agrariërs.

Naast het bestuur werd er een werkorganisatie opgebouwd. José van Miltenburg werd in 2015 aangesteld als algemeen coördinator en René Faber startte in 2016 als veldcoördinator. Daarnaast werd de organisatie versterkt met een aantal gebiedsregisseurs, of veldmedewerkers, zoals ze ook wel worden genoemd. Marijke Kroon, Jan Oudshoorn, Kees Sietsma en Erna Volkers zijn vanaf het begin betrokken geweest bij RVV. Later werd Carolien Kooiman aangetrokken als gebiedsregisseur en projectondersteuner.

De leden van het collectief zijn agrarische bedrijven en particulieren die een ANLb-contract hebben afgesloten met RVV. In 2016 waren dat er 205 en eind 2022 waren er 288 ANLb-deelnemers. Daarnaast bestaat het ledenbestand uit deelnemers aan de projecten die RVV naast het ANLb uitvoert, en uit een honderdtal donateurs.

HET WERK GAAT VAN START

Voorafgaand aan de start van de activiteiten schreef José van Miltenburg het zogeheten kwaliteitshandboek, en op basis daarvan werd RVV officieel gecertificeerd voor de uitvoering van het ANLb. Het opstellen van het handboek, waarin de werkprocedures werden vastgelegd, was een noodzakelijke stap voor elk collectief.

Maar zo'n werkwijze moet natuurlijk in de praktijk ontwikkeld worden. René Faber: "Er waren nogal wat vragen waar we als organisatie antwoord op moesten zien te krijgen. Hoe communiceren we met de deelnemers van het ANLb? Wat is de verantwoordelijkheid van het collectief? Hoe voeren we de controles uit?" Het was voor iedereen nieuw: voor de gebiedsregisseurs en de medewerkers binnen de werkorganisatie, maar ook voor de deelnemers aan het ANLb. René: "Boeren hadden ook nog allerlei vragen en die werden uiteraard aan ons gesteld."

René herinnert zich dat de administratie in het begin heel veel tijd kostte. "Het beheer goed ingetekend krijgen, dat was echt veel werk. Het ging toen al om bijna 6.000 beheereenheden (momenteel meer dan 11.000). En als er te veel fouten in zaten, werd RVV gekort op de subsidie voor de uitvoering van het ANLb. Zorgvuldigheid was dus geboden."

UITBREIDING BEHEER: MEER EN MEER VERSCHIEDENHEID

In het ANLb wordt gewerkt met een leefgebiedenbenadering. Er werden vier leefgebieden geformuleerd waar nog steeds mee gewerkt wordt: open grasland, natte dooradering, droge dooradering en water (in akkerbouwgebieden ook nog open akkerland). Die benadering is gericht op het behoud en zo mogelijk het herstel van 68 doelsoorten, zoals Kievit, grutto, torenvalk, bunzing, steenuil, groene glazenmaker, purperreiger en modderkruiper, die met elkaar samenhangen in een leefgebied of biotoop.

In de loop van de afgelopen zeven jaar steeg het aantal ANLb-deelnemers en zeker ook de hoeveelheid hectares waarop een beheerovereenkomst werd afgesloten. Aan het eind van 2016 was er 2.210 hectare in beheer, eind 2022 was dat 3.412 hectare.

Binnen het weidevogelbeheer is er ook een duidelijke verschuiving naar zwaar beheer, zoals de zogeheten (greppel)plas-dras. Het aantal hectares waar deze natte plekken worden toegepast, is toegenomen van 10 in 2016 naar 25 in 2022.

Carolien Kooiman: "In mijn eerste veldjaar, 2017, ging het vooral om de pakketten legselbeheer en uitgesteld maaien. Later breidde mijn werkgebied uit en kwam er meer verscheidenheid in qua beheerpakketten. Zwaar beheer nam toe, zoals greppel-plas-dras, extensief beweiden, voorbeweiden en (ontwikkeling) kruidenrijk grasland. Ik merk door de ervaringen die we opdoen in het veld het beheer ook steeds beter op elkaar kan worden afgestemd."

José van Miltenburg: "Weidevogelbeheer heeft altijd veel aandacht gehad. Mooi ook om te zien dat er steeds beter inzicht ontstond in wat weidevogels en vooral de kuikens nodig hebben. Eerder zeiden boeren: 'Ik maai wel om het nest heen.' Nu weten we dat dat niet voldoende is. Dat er ook eten moet zijn voor de kuikens: die eten veel insecten!"

René vult aan: "Wat hebben soorten nodig? Voedsel en veiligheid. We leren over wat de bedreigingen zijn. We kijken waar meer kuikens uitvliegen. Op basis van alles wat we leren, maken we de ligging en zwaarte van beheerpakketten steeds beter."

MEER ADVISERENDE ROL / SAMEN LEREN EN WERKEN

Niet alleen nam de hoeveelheid beheer toe en ontstond er meer verscheidenheid, ook de manier waarop gewerkt werd veranderde. Bij RVV staat 'samen leren' centraal bij de ontwikkeling van het ANLb. Leren over wat soorten nodig hebben, maar vooral ook samen leren en werken met de boeren.

René: "Wat we de afgelopen jaren geleerd hebben, is dat het echt helpt om informatie te vergaren: ecologische kennis. Bijvoorbeeld dat de groene glazenmaker, een zeldzame libel, afhankelijk is van de waterplant krabbenscheer. De groene glazenmaker zet haar eitjes af op de krabbenscheer. De larven die uit de eitjes komen, leven twee tot drie jaar in het water. Pas daarna zijn zij een vliegende libelle. De krabbenscheerplanten met rust laten is dus van levensbelang voor de groene glazenmaker en daarom is goed beheer van de sloten en van de krabbenscheer een sleutel bij de bescherming en mogelijk het herstel van de groene glazenmaker. Om die reden mag er niet meer dan dertig procent van de begroeiing in een sloot met krabbenscheer, en dan ook nog gefaseerd, weggehaald worden."

Een belangrijke taak van het collectief is het overbrengen van informatie naar de deelnemers. Geen abstracte informatie met cijfers, maar juist een praktische invulling van het beheer.

René: "De eisen bij de verschillende beheerpakketten zijn erop gericht dat de doelsoorten er profijt van hebben. Het gaat erom dat we nut en noodzaak van die eisen goed kunnen overbrengen, mondeling en schriftelijk. De informatie moet geen vragen oproepen."

SAMEN WERKEN MET DE BOEREN AAN EEN HOGER PLAN

Er wordt goed samengewerkt met agrariërs, en hun kennis en ervaring wordt benut; in het beheer zelf, maar ook bij het opstellen van de beheereisen.

René: "Het gaat niet alleen om ecologische kennis. We maken ook gebruik van de kennis van boeren, zij kennen hun percelen. En van loonwerkers. Zij schoenen elk jaar vanaf september de sloten. Die kennis en ervaring moeten we gebruiken. Je moet dus samenwerken met boeren en loonwerkers. Ik weet wat soorten nodig hebben én er moet beheerd worden."

Dan zoeken we met de kennis van iedereen en de bestaande middelen naar de mogelijkheden. Vaak zijn er geen enorme veranderingen nodig. Iets net anders doen kan een wereld van verschil betekenen voor de doelsoorten.”

Carolien: “We moeten rekening houden met wat goed is voor de natuur en de vogels, maar ook meedenken over wat goed is voor de boer. Boeren krijgen van alles van bovenaf opgelegd. Wat wij willen doen is samenwerken met de boeren en zo werken aan een hoger plan.”

René: “Ik ben er trots op dat we steeds meer beheer hebben, dat steeds meer boeren meedoen. Maar eigenlijk ben ik er het meest trots op dat we dit samen doen. We hebben dat samen voor elkaar gekregen, iedereen die gemotiveerd meedoet: deelnemers, gebiedsregisseurs en de andere mensen van RVV. Zij zijn samen het collectief!”

PROJECTEN EN UITBREIDING WERKORGANISATIE

In de jaren na de oprichting ging RVV naast het ANLb ook steeds meer projecten uitvoeren. Die betreffen het tegengaan van bodemdaling en uitstoot van broeikasgassen, de aanleg van natuurvriendelijke oevers, het bevorderen van natuurinclusieve landbouw, boerenerfzwaluwen, erfbeplanting, particulier natuurbeheer en kleine landschapselementen. Bij een aantal daarvan wordt in studiegroepen gewerkt. Elders in dit jaarverslag doen we verslag over de projecten die in 2022 werden uitgevoerd.

Met de groei van het aantal taken kwamen er ook meer medewerkers bij. Administratief medewerkster Marian Kruijning en projectondersteuner Wenche Asyee kwamen de werkorganisatie in 2018 versterken. De werkorganisatie verzet vooral veel (administratief) werk achter de schermen.

José: “Ik ben trots op de hele werkorganisatie. Het draait en rolt! Er is vertrouwen onderling. Het bestuur heeft vertrouwen in de werkorganisatie. Dat werkt heel prettig. Daarnaast werken externe partijen graag met ons samen; we worden gezien als professionele partner.”

SAMENWERKINGSPARTNERS

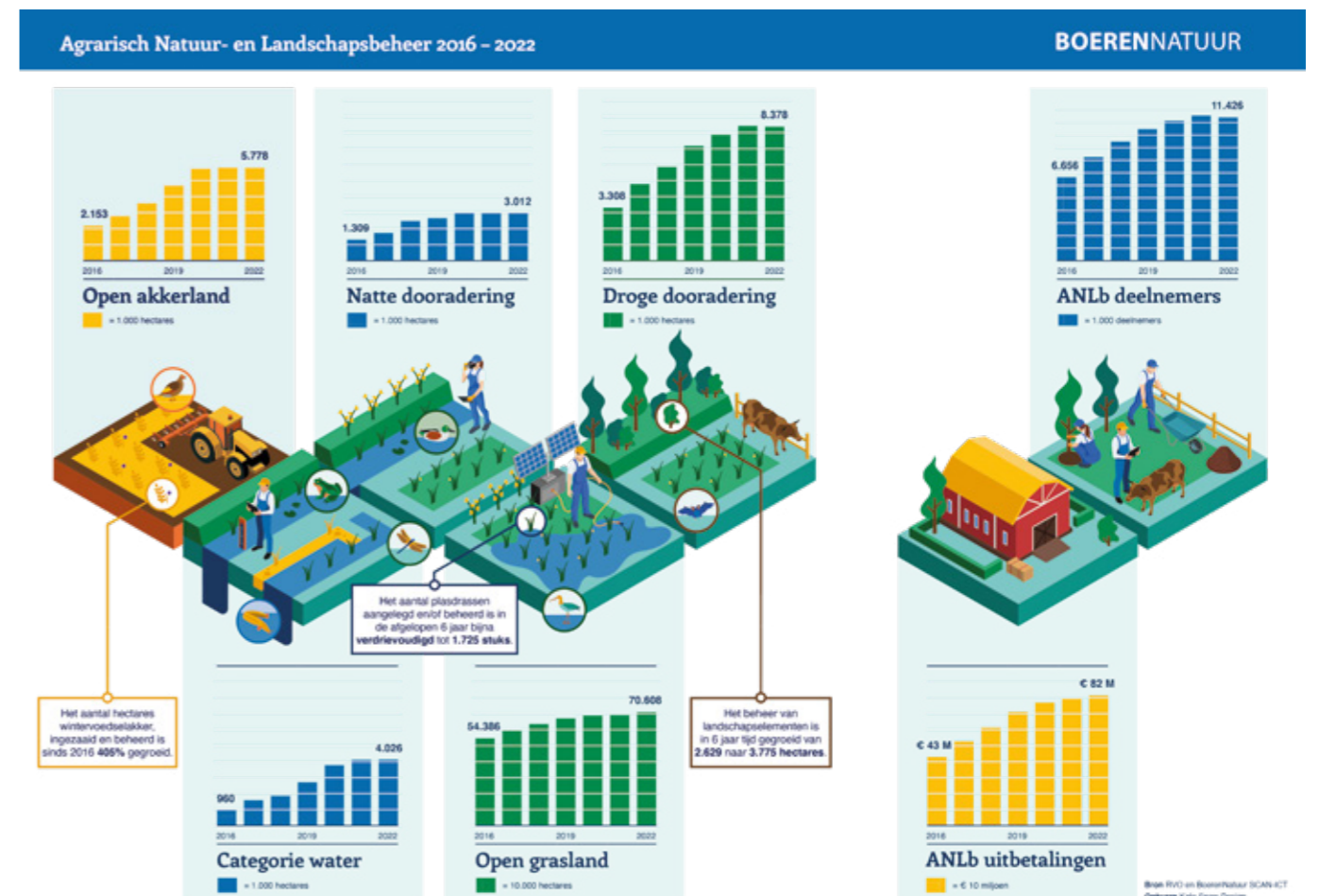
RVV heeft in de afgelopen jaren samengewerkt met allerlei partijen in de regio, zoals adviesorganisaties voor boeren, waterschappen en natuurorganisaties. BoerenNatuur is als koepelorganisatie van de veertig collectieven een belangrijke partner, evenals de andere agrarische collectieven in de provincie en daarbuiten. Om te leren van elkaar, deskundigheid te bevorderen en om samen te werken.

José: “Samen met al die organisaties hebben we veel bereikt, alleen hadden wij dit nooit gekund.”

Over de afgelopen periode zegt José: “Ik kijk blij en tevreden terug op de afgelopen zeven jaar. En ik vind mijn werk nog steeds heel leuk, hoewel ik wel veel achter de computer zit. De kers op de taart is dan een dag mee weidevogels tellen, een inventarisatie doen of op excursie. Lekker naar buiten in ons eigen werkgebied!”

ANLB IN NEDERLAND

Niet alleen in het gebied van RVV, maar in heel Nederland was er sprake van een toename van ANLb-deelnemers en -areaal. In de infographic van BoerenNatuur over de afgelopen periode wordt dat goed zichtbaar gemaakt.

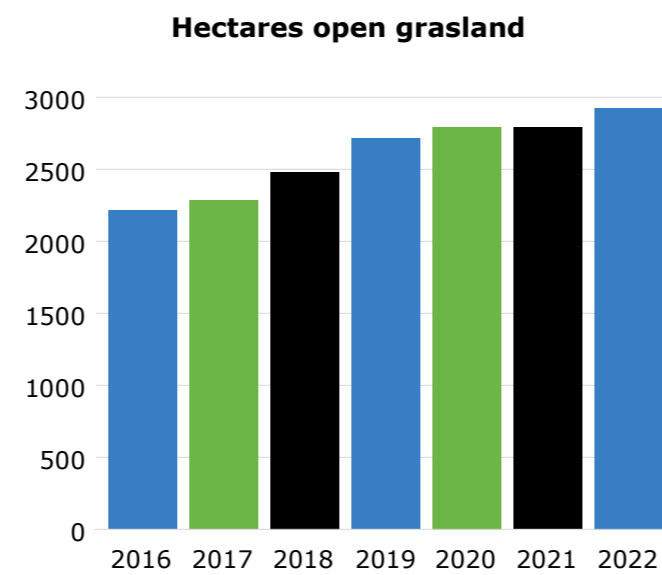
ANLB IN 2022

Na zeven jaar ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer) is duidelijk geworden dat de collectieve aanpak zorgt voor meer betrokkenheid van de boeren, meer flexibiliteit in de maatregelen en een betere ruimtelijke samenhang van het beheer.

Steeds meer agrariërs hebben een contract met het collectief RVV en/of breiden hun areaal beheer uit. De ontwikkeling in de oppervlaktes beheer is te zien in onderstaande tabellen. In 2022 bereikte RVV het maximaal door de provincie Utrecht beschikbare budget omgerekend in hectares.

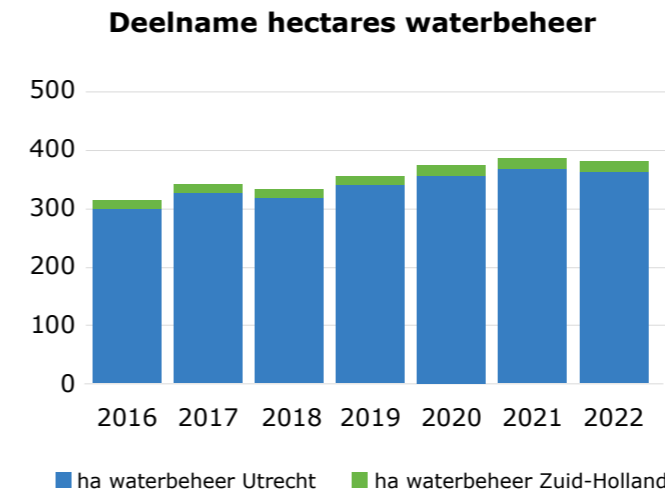
LEEFGEBIED OPEN GRASLAND

De positieve effecten van het ANLb voor het weidevogelbeheer zijn steeds zichtbaarder geworden. Dit komt doordat RVV voortdurend werkt aan de verbetering van het mozaïek, het juiste beheer op de juiste plek legt en daarmee de weidevogels steeds meer tegemoet treedt in hun (biotoop)wensen. Kern van dit beleid is dat er goed naar de ecologische eisen van de weidevogels wordt gekeken, én dat de bedrijfsvoering en het vakmanschap van de veehouders goed worden benut. Deelname aan beheer in het leefgebied open grasland (pakketten weidevogelbeheer) zit dus aan het maximum wat het aantal hectares betreft dat de provincie Utrecht beschikbaar heeft gesteld. Binnen de beschikbare hectares vindt jaarlijks een verschuiving plaats naar meer nat (plas-dras) en zwaar beheer.

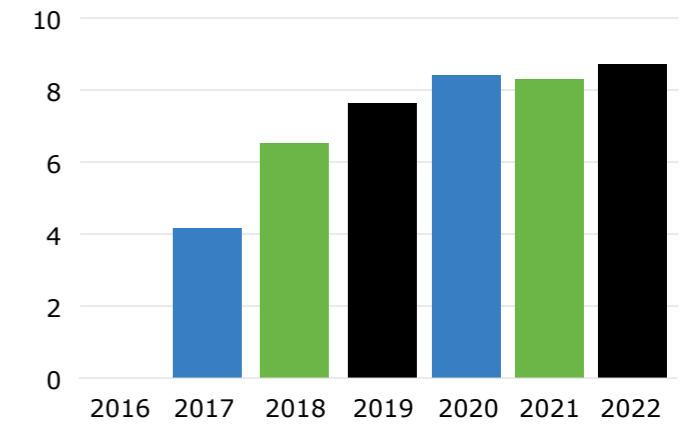

LEEFGEBIED WATER

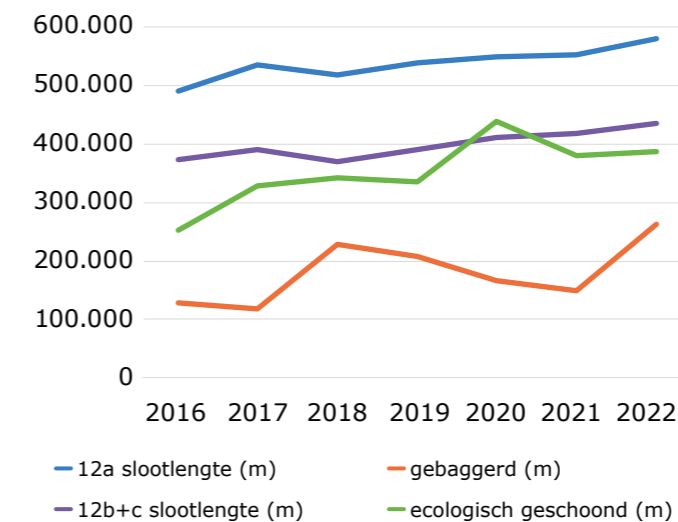
Bij hectares waterbeheer gaat het om de oppervlakte van sloten die in beheer zijn voor baggerspuiten of ecologisch slootschonen, natuurvriendelijke oevers en bemestingsvrije slootkantranden.

Hectares natuurvriendelijke oevers

Deelname baggerspuiten en ecologisch slootschonen 2016-2022

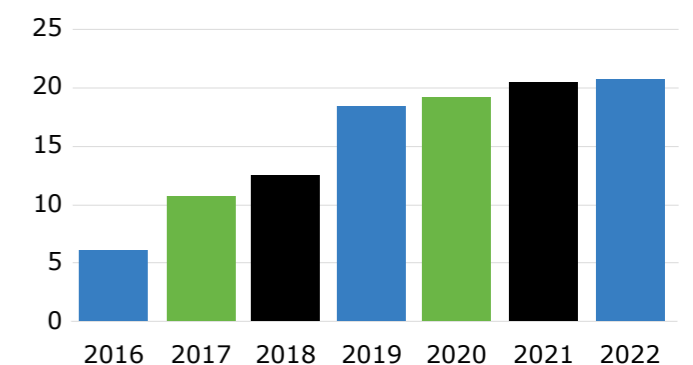
*aantal meters geschoond telt vaak 'dubbel' omdat een sloot meestal twee kanten heeft

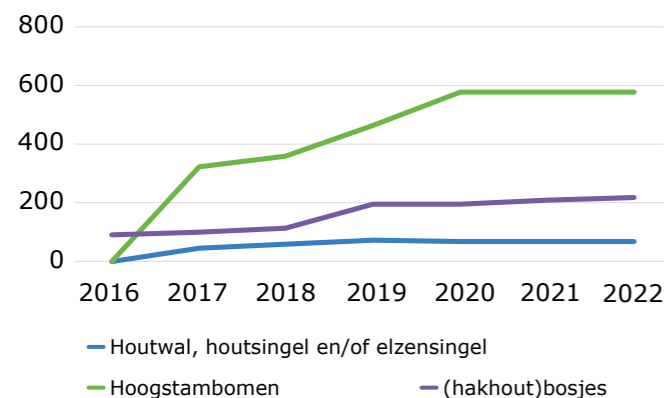
LEEFGEBIED DROGE DOORADERING

Leefgebied droge dooradering bestaat uit beheer van (droge) landschapselementen. Vanaf haar oprichting benadert RVV al eigenaren van waardevolle landschapselementen met de vraag om deel te nemen, hetgeen te zien is in de resultaten. Tussen 2017 en 2022 heeft een exponentiële groei plaatsgevonden van het aantal (droge) elementen dat de deelnemers van RVV beheert.

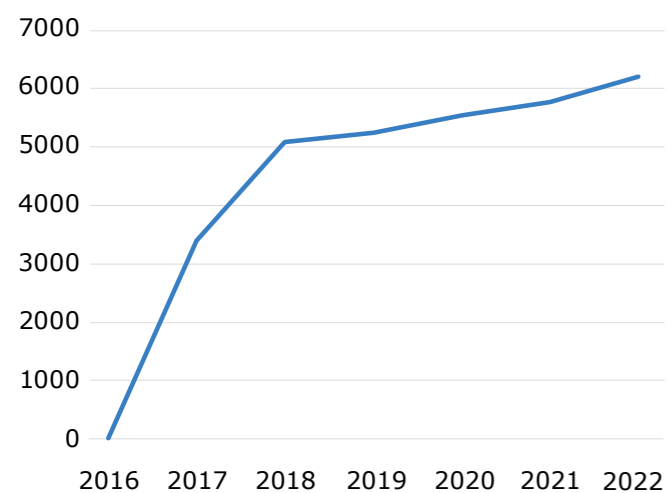
Deelname hectares droge dooradering

Deelname houtwal, singel, hoogstam en hakhoutbosje

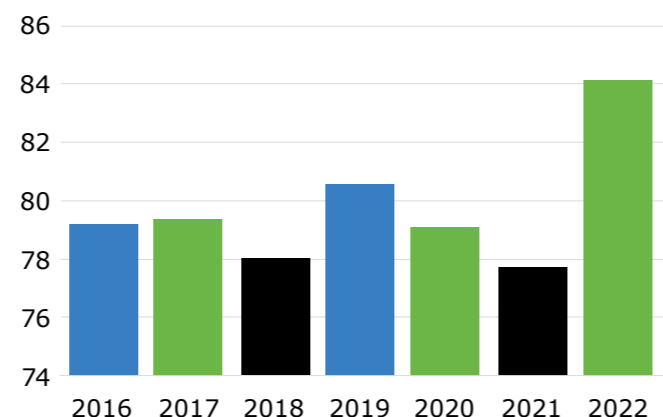
Aantal knotbomen in beheer

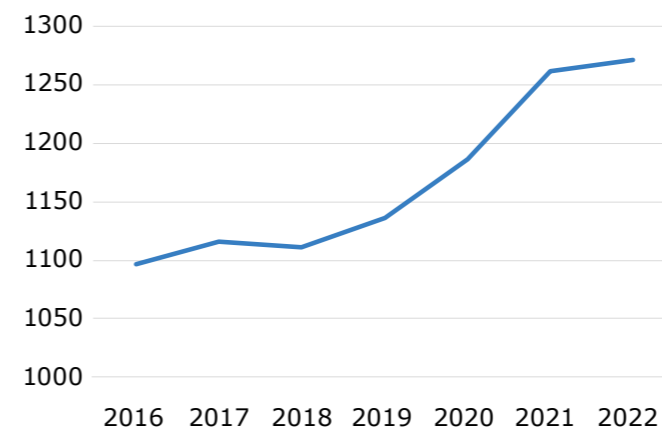
LEEFGEBIED NATTE DOORADERING

Leefgebied natte dooradering bestaat uit beheer van de zwarte stern en bemestingsvrije slootkantranden. Het aantal hectare is relatief stabiel. Wel was er in 2022 een geringe stijging zichtbaar, wat te verklaren is door extra beheer van de zwarte stern, dat volgde op een pilotproject voor het nieuwe GLB.

Hectares natte dooradering

Botanische weideranden 2016-2022 (km)

als een twee meter brede bemestingsvrije strook langs de slootkanten. Deze randen zijn niet alleen botanisch gezien waardevol, maar ook heel belangrijk voor de fauna; ze leveren een aanzienlijke bijdrage aan de leefomgeving van vogels, insecten, amfibieën en kleine zoogdieren. De aanwezige kruiden zijn een voedselbron voor dieren. De nectar trekt insecten aan die op hun beurt voedsel kunnen vormen voor diverse boerenlandvogels. Bovendien zorgen goed beheerde oevers voor een goede doorworteling, wat stevige oevers tot gevolg heeft, die beter bestand zijn tegen vraat, afkalving of vertrapping. Deelname aan botanische weideranden in dit leefgebied nam dit jaar licht toe.

TOTAAL BUDGET ANLB

In totaal ontvingen wij in 2022 van de provincies € 1.828.000 (Utrecht) en € 9.000 (Zuid-Holland) voor beheer en organisatiekosten.

UITGELICHT: BOTANISCHE WEIDERANDEN

Botanische weideranden (bufferstroken of bemestingsvrije slootkantranden) liggen in ons werkgebied

WEIDVOGELBEHEER

RESULTATEN 2022

2022 was een vrij goed weidevogeljaar. Er waren voldoende kuikens in onze weilanden. Eind mei had meer dan 70% van de gruttopaartjes in ons totale werkgebied nog kuikens. Een goed resultaat, want bij meer dan 65% neemt het aantal paartjes voor de toekomst toe. Het aantal slobenden en tureluurs blijft groeien, wat overeenkomt met de toename (14 stuks in 2022!) van de (greppel)-plas-drassen.

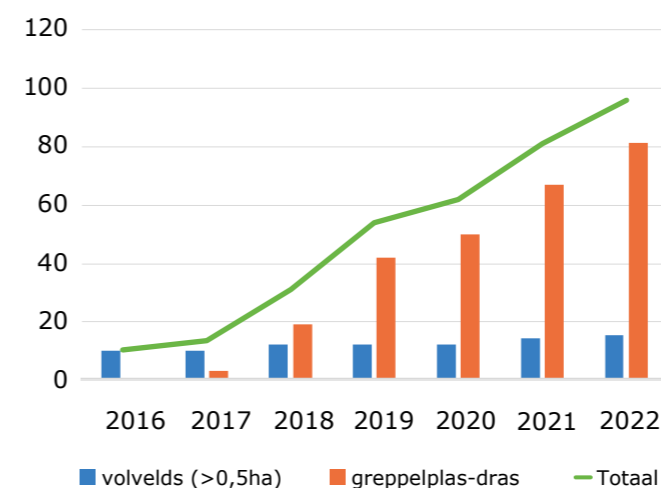

De inspanningen in het weidevogelbeheer van de afgelopen jaren blijven dus hun vruchten afwerpen.

De goede resultaten zijn het gevolg van de optelsom van veel dingen, waaronder:

- De jaarlijkse toename van nat (plas-dras, hoogwatersloten) en zwaar beheer.
- De voorbereidingen die we elk jaar treffen om het beheer en de inrichting te verbeteren. Dit is een doorlopend proces van optimalisatie, waarin beheermonitoring en veldbezoeken RVV tijdens en na het weidevogelseizoen in staat stellen om goed te 'sturen'.
- Beweiding die speciaal met het oog op weidevogels wordt uitgevoerd. Een deel van het uitgesteld maaibeheer wordt omgezet naar voorweiden met rustperiode of extensieve beweiding.
- Het feit dat deelnemers op zowel hun 'gangbare' percelen als de percelen met rustperiode de eerste maaisnede of het schoonmaaien van beweidde percelen uitstellen.
- Het inzetten van twee weidevogeldrones. De dronevluchten hebben enorm bijgedragen aan het weten te 'plaatsen' van de kuikens en het vinden van nesten in het lange(re) gras. De toename van het last minute-beheer wordt hiermee ook deels verklaard.
- De samenwerking met en inzet van vrijwilligers.

Soorten plas-dras

NIET-PRODUCTIEVE INVESTERINGEN WEIDVOGELS

Met subsidie van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling en het Rijk konden we diverse nieuwe locaties van een plas-draspomp op zonne-energie en vlotters voorzien.

* De aanschaf van deze inrichtingsinvesteringen is mogelijk gemaakt door steun uit het ELFPO: 'Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling, Europa investeert in zijn platteland'

2022 IN CIJFERS

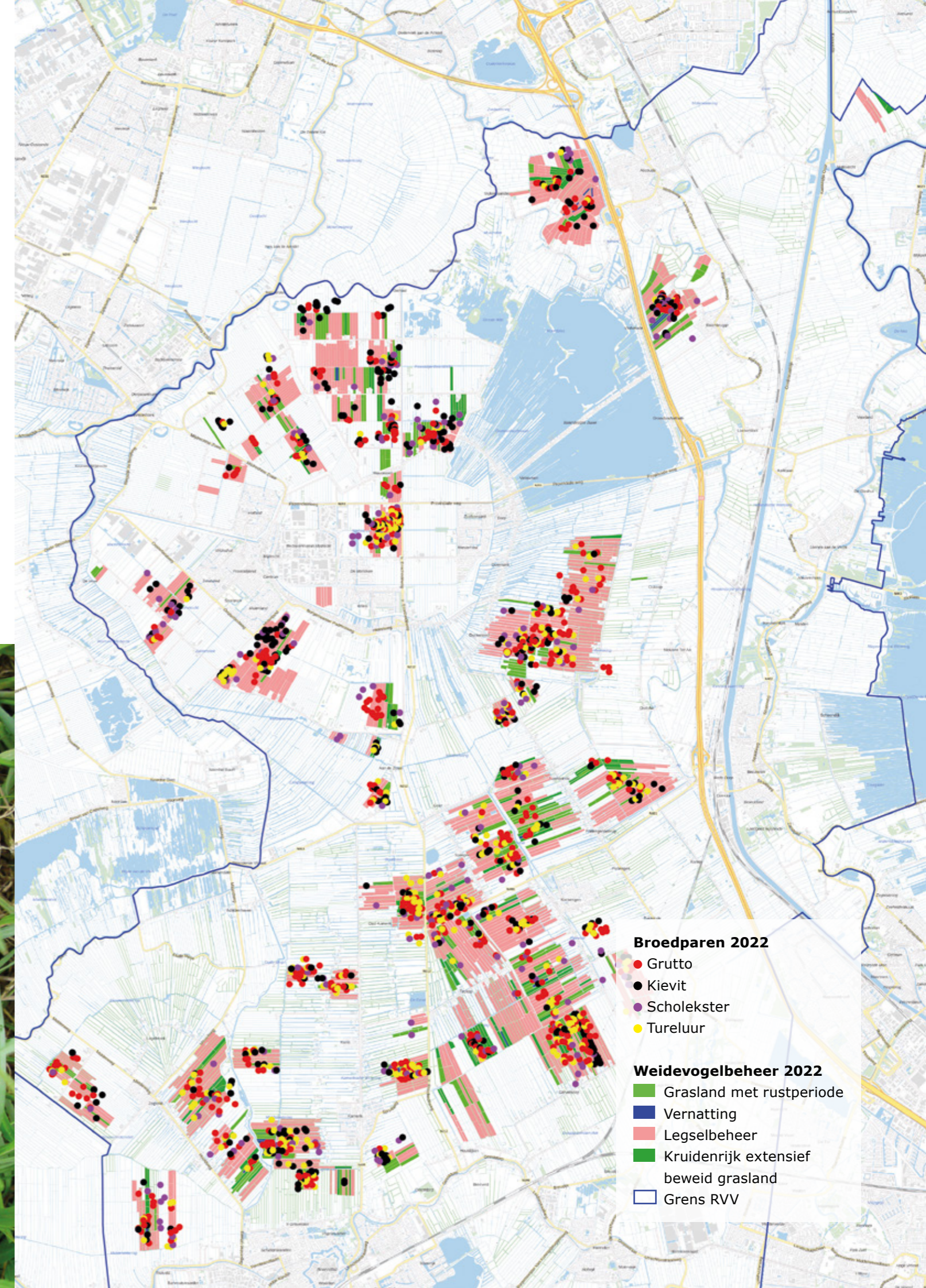
2.927 hectare 'open grasland', waarvan:

- 356 ha met rustperiode en 43 ha kuikenvelden (last minute)
- 98 ha voorbereid grasland met rustperiode
- 25 ha (greppel)plas-dras
- 154 ha kruidenrijk grasland
- 18 ha kruidenrijk grasland in ontwikkeling
- 116 ha extensief beweidde
- 44 ha bemestingsvrije randen
- 12 ha bemestingsvrij (botanisch) weiland
- 2.066 ha legselbeheer
- 351 ha ruige mest
- 28 ha verhoogd slootpeil

Hiermee viel in 2022 25% van het beheer in de 'zware' categorie (2021: 24%, 2020: 22%). Als we de vernattingsmaatregelen hierbij optellen, is dit meer dan 26%! (2021: bijna 25%, 2020: bijna 23%).

TELRESULTATEN WEIDEVOGELS 2022

Soort	2018 (broed)paren (4.889 ha geteld)	2019 (broed)paren (4.774 ha geteld)	2020 (broed)paren (4.774 ha geteld)	2021 (broed)paren (4.774 ha geteld)	2022 (broed)paren (4.774 ha geteld)
Kievit	424	439	413	440	500
Grutto	515	543	543	547	587
Tureluur	201	234	272	277	323
Scholekster	210	229	241	272	231
Slobeend	63	70	92	109	145
Krakeend	73	127	136	169	167
Kuifeend	52	54	47	47	61
Zomertaling	5	4	10	7	8
Veldleeuwerik	29	17	23	23	18
Graspieper	5	28	10	37	15
Gele kwikstaart	1	1	1	4	6

ZWARTE STERN

De zwarte stern komt in Nederland maar in enkele regio's voor, waaronder in ons werkgebied, waar ruim 15% van de Nederlandse populatie broedt. Zwarte sterns zijn eigenlijk vogels van ondiep moeras, maar ze gedijen ook goed in veenweidesloten. Ze jagen op insecten, visjes, maar eten ook amfibieën en wormen. Ze broeden normaal op drijvende delen van waterplanten, maar laten zich graag helpen door het uitleggen van broedvlotjes. Ook in 2022 zijn er op vele locaties in de sloten weer vlotjes uitgelegd. Het zijn koloniebroeders. Meestal leggen we per locatie tien vlotjes uit met een onderlinge afstand van vijf à tien meter.

CIJFERS IN 2022

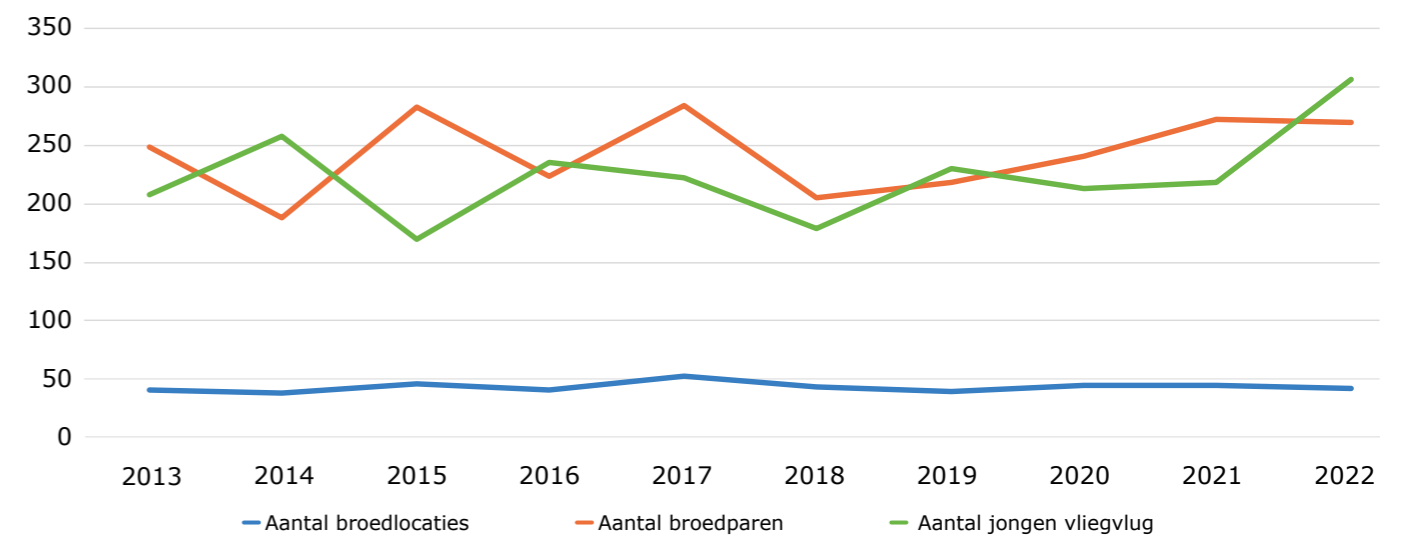
- 1.063 vlotjes
- 42 bezette locaties
- 271 broedparen
- 86% legseloverleving
- 1,1 vliegvlug jong per broedpaar

AANTAL BROEDPAREN EN BROEDSUCCES

In 2022 telden we 271 broedparen in het Noordwest-Utrechtse veenweidegebied, nagenoeg gelijk aan de 273 van vorig jaar. Met 271 broedparen zitten

we 27 paren boven het gemiddelde van de afgelopen tien jaar en is er (rekening houdend met natuurlijke fluctuaties) sprake van een stabiele populatie van ongeveer 250 broedparen. Totaal werden 307 kuikens vliegvlug, maar liefst 83 (37%) boven het tienjaars gemiddelde. Nooit eerder werden meer dan 300 kuikens vliegvlug sinds de start van de werkgroep in 1998. De legseloverleving eindigde met 86% (2021: 75%) op plaats drie van beste jaren en moest alleen 2014 en 2007 voor laten gaan.

Broedsucces zwarte stern

LANDSCHAP

Veel kleine landschapselementen liggen op of langs boerenpercelen en zijn al vele jaren mede bepalend voor het landschap. Oorspronkelijk werden de elementen vaak gebruikt voor geriefhout, brandhout of veekering. Tegenwoordig zijn ze van belang als broed-, nest- en voedselgelegenheid voor diverse diersoorten. Sinds 2016 zijn landschapselementen dan ook opgenomen in het ANLb.

ANLB

Het landschap in ons werkgebied bestaat uit grofweg drie soorten:

- De karakteristieke open veenweiden met voornamelijk grasland, gelardeerd met bloeiende slootkanten, knobomen, hakhoutbosjes en doorsneden door houtkades.
- De droogmakerijen met hun openheid, die gunstig is voor weidevogels.
- De regio rond de Vecht waar de landbouwgronden meer worden afgewisseld met bosjes en houtsingels.

RVV wil deze karakteristieke landschapsvormen zoveel mogelijk ondersteunen en behouden.

In 2022 zijn op een oppervlak van bijna 21 hectare (droge) landschapselementen beheerd bij 162 deelnemers. We hebben actief gestuurd op het tijdig uitvoeren van beheer, met oog voor de kwaliteit van de uitvoering.

CIJFERS IN 2022

- 162 deelnemers met landschapselementen
- 3,3 hectare met hakhoutbeheer, kades en singels

- 6.093 (knot)bomen
- 227(hakhout)bosjes (= 12,6 hectare)
- 610 hoogstambomen

KLEINE LANDSCHAPSELEMENTEN

Bij het project kleine landschapselementen ontzorgt RVV grondeigenaren bij de aanleg en het herstel van kleine landschapselementen, in samenwerking met de gemeenten Stichtse Vecht en de Ronde Venen. Dit project loopt tot eind 2024. Wij werken hiervoor ook samen met Collectief Utrecht Oost, Landschap Erfgoed Utrecht en de provincie Utrecht. De provincie geeft RVV subsidie voor het regelen van vergunningen, het materiaal en de arbeid. Een beplantingsplan wordt gemaakt in overleg met gemeente en de grondeigenaar. Op deze manier werken we samen aan een verbeterd netwerk van groene en blauwe verbindingen.

In het kader van dit project neemt RVV deel aan het Platform kleine landschapselementen Utrecht. Het doel van het platform is om de natte en droge dooradering te verbeteren door middel van aanleg en herstel van bijvoorbeeld hakhoutbosjes en natuurvriendelijke oevers.

Binnen het provinciale platform delen de partijen ervaringen en kennis.

ERFZWALUWEN

Het erfzwaluwenproject is ook in 2022 uitgevoerd, waarbij zowel de boerenzwaluw als de huiszwaluw werd geteld.

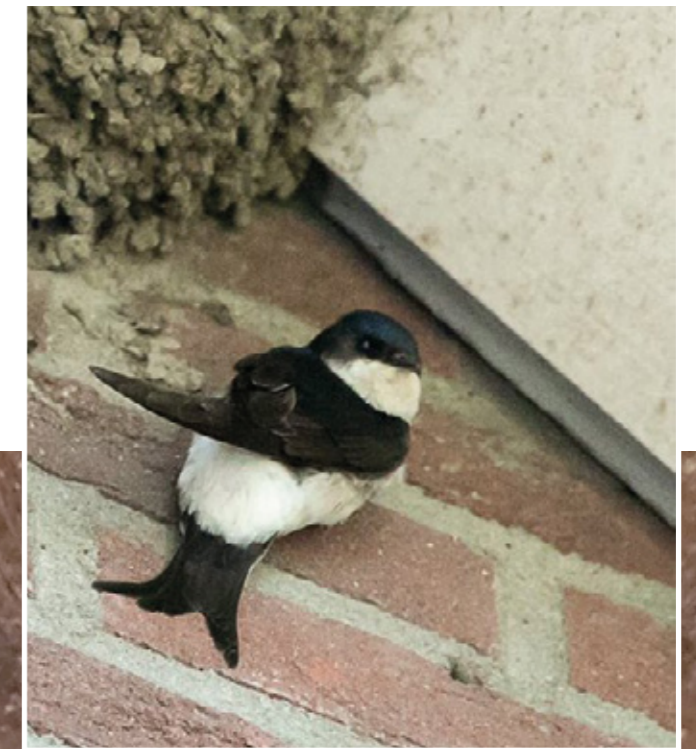
Aantal bezette nesten in 2022

Vogel	1 ^e telling	2 ^e telling
Boerenzwaluw	337	292
Huiszwaluw	146	188

Bij de boerenzwaluwen zien we dat er bij de tweede telling minder bezette nesten zijn geteld dan bij eerste telling van dit jaar. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Nesten kunnen bijvoorbeeld door droogte naar beneden vallen (als ze van veen gemaakt zijn). Ook zijn er gevallen van predatie bekend, waarbij bijvoorbeeld een uil of ekster heeft toegeslagen.

Bij de huiszwaluwen zien we dat er juist bij de tweede telling meer bezette nesten zijn geteld dan bij de eerste. Een verklaring hiervoor kan zijn dat dat er huiszwaluwen zijn die later terugkomen en dus ook later beginnen met broeden.

Dit jaar hebben zestig deelnemers meegedaan aan het project, waarvan 23 deelnemers een modderpoel van klei of leem hebben aangelegd. Het doel van een modderpoel is om de vogels te helpen hun nesten te bouwen of te herstellen, zodat het broedsucces kan toenemen. Een modderpoel kan al vrij simpel gemaakt worden door bijvoorbeeld op een lager gelegen stuk op het erf wat klei of leem toe te voegen en vervolgens nat te houden gedurende het broedseizoen. Tijdens een excursie met de deelnemers aan het zwaluwenproject bij de familie Rietveld in Kortrijk werd goed duidelijk dat hun modderpoel een groot succes is. Zij zijn van nul naar eenenvijftig huiszwaluwen gegaan in een paar jaar tijd.

WATER

Water en bodem zijn belangrijke onderdelen van de agrarische bedrijfsvoering en het is zaak de kwaliteit ervan goed te bewaken. Onze deelnemers zijn steeds meer bezig met het verbeteren van de water- en bodemkwaliteit en de bodemstructuur. Het ANLb is dan ook verweven met projecten op het gebied van bodem en water, omdat deze belangrijk zijn voor biodiversiteit, waterkwaliteit en landbouw.

ANLB

Binnen het ANLb bieden we onder andere de pakketten duurzaam slootbeheer aan: baggerspuiten en ecologisch slootschonen. Na zeven jaar ervaring wordt onze kijk op de mogelijkheden, kansen en knelpunten steeds beter. Dit loopt samen op met de toename van het aantal sloten en slootkanten met (duurzaam) slootbeheer.

Knelpunten die we hebben ervaren:

- Er wordt soms te intensief slootgeschoond, terwijl er weinig begroeiing staat. In dat geval is het beter het ene jaar de ene kant, het tweede jaar de andere kant, en het derde jaar niet te schonen.
- Niet altijd wordt de meest geschikte machine gebruikt. Voorkeur heeft de maaikorf of de ecoreiniger.
- Veehouders willen, met name waar vee weidt, het slootmaaisel gebruiken om de kanten weer op te vullen.
- We hebben grote zorgen over de opkomst en effecten van de Amerikaanse rivierkreeft. Deze ontwikkeling bedreigt de uitvoering en motivatie voor duurzaam slootbeheer aanzienlijk. Steeds meer sloten die voorheen goed gevuld waren met slootkant- en onderwatervegetatie zijn ineens 'leeg' en troebel.

Kansen die we (opnieuw) zagen:

- Slootschonen en baggeren is niet elk jaar nodig, dus dat bespaart kosten.
- Botanisch waardevolle slootkantplanten geven een prachtig aanzicht en zorgen voor insecten (voedsel) voor diverse vogelsoorten.
- Maatwerk per bedrijf is nodig met een advies voor meerdere jaren.
- Door het - mede dankzij de regeling 'bodem en water' van de waterschappen AGV en HDSR - plaatsen van mobiele waterdrinkbakken, wordt steeds meer ingezet op het voorkomen van uittrapping van de slootkanten. Hierdoor wordt 'de druk' om sloot te schonen kleiner.
- De waterschappen worden soepeler in de schouw van tertiaire sloten.

CIJFERS IN 2022

- 87 deelnemers met duurzaam slootbeheer (baggerspuiten en/of ecologisch slootschonen).
- 581 km sloot die kon worden gebaggerd met de baggerspuit.
- 435 km sloot die aan een of weerszijden ecologisch wordt geschoond.

- 254 ha bloeiende slootkanten (1.270 km lang, twee meter breed)
- 8,8 ha natuurvriendelijk oevers

WATERMAKELAAR

Beide waterschappen in ons werkgebied, AGV en HDSR, streven naar verbetering van de waterkwaliteit. In dat kader subsidiëren zij duurzaam agrarisch waterbeheer. Maatregelen bijvoorbeeld om te voorkomen dat er mineralen (nitraat en fosfaat) weglekken naar het oppervlaktewater door het plaatsen van waterdrinkbakken of het inzetten van machines om het erf te vegen. Bij het gebruik van waterdrinkbakken worden de oevers minder vertrapt door het vee. Met erfveegmachines kan worden voorkomen dat er resten van kuilvoer of mest in het oppervlaktewater terecht komen.

RVV verzorgt de advisering en begeleiding van de subsidieaanvragen. Jan Oudshoorn is daarvoor aangesteld als watermakelaar in ons werkgebied. De watermakelaar informeert agrariërs over de subsidieregeling en adviseert hen over te nemen maatregelen. In 2022 is er in het werkgebied van RVV in het gebied van HSDR subsidie verstrekt voor zeven erfveegmachines en zes waterdrinkbakken.

SKEN JE SLOOT

Het project Sken je sloot wordt al sinds 2017 uitgevoerd in het werkgebied van Waterschap Amstel, Gooi en Vecht (AGV). Het doel is om agrariërs te betrekken bij de waterkwaliteit van hun eigen sloten en om de agrarische waterbeheerpakketten te monitoren. In 2022 deden zesentwintig deelnemers mee aan het project. Bij de monitoring worden enkele kenmerken van de sloot gevraagd en de bedekking van planten in de sloot. Het gaat hierbij om onderwaterbeplanting (zoals waterpest), drijfbladbeplanting (zoals gele plomp) en uitstekende beplanting (zoals egelskop). De mate waarin deze type beplantingen voorkomen, zegt iets over de ecologische kwaliteit van de sloot.

Onderstaande grafiek geeft de resultaten weer van 2022. Er zijn per polder twee staven te zien. De blauwe staven laten de gemiddelde hoeveelheid plantbedekkingen per polder zien van de deelnemers van Sken je sloot.

De oranje staven tonen de maximale hoeveelheid plantbedekkingen die per polder op een bedrijf zijn gemonitord. Hieruit blijkt dat er binnen polders soms grote verschillen zijn in plantbedekkingen. Dit kan verschillende oorzaken hebben, zoals vraat van rivierkreeften of ander type beheer dat wordt toegepast.

Er is ook een analyse uitgevoerd om de effecten van het agrarisch waterbeheer te onderzoeken. Hieruit bleek dat de hoeveelheid flab en kroos door de jaren heen is afgenomen. Dit is gunstig, omdat kroos en flab zorgen voor zuurstofloosheid in het water en dat is niet wenselijk, omdat dit plantengroei kan belemmeren.

Ook is gebleken dat de bedekking van drijfbladplanten hoger is bij botanische randen en ecologisch beheer van sloten.

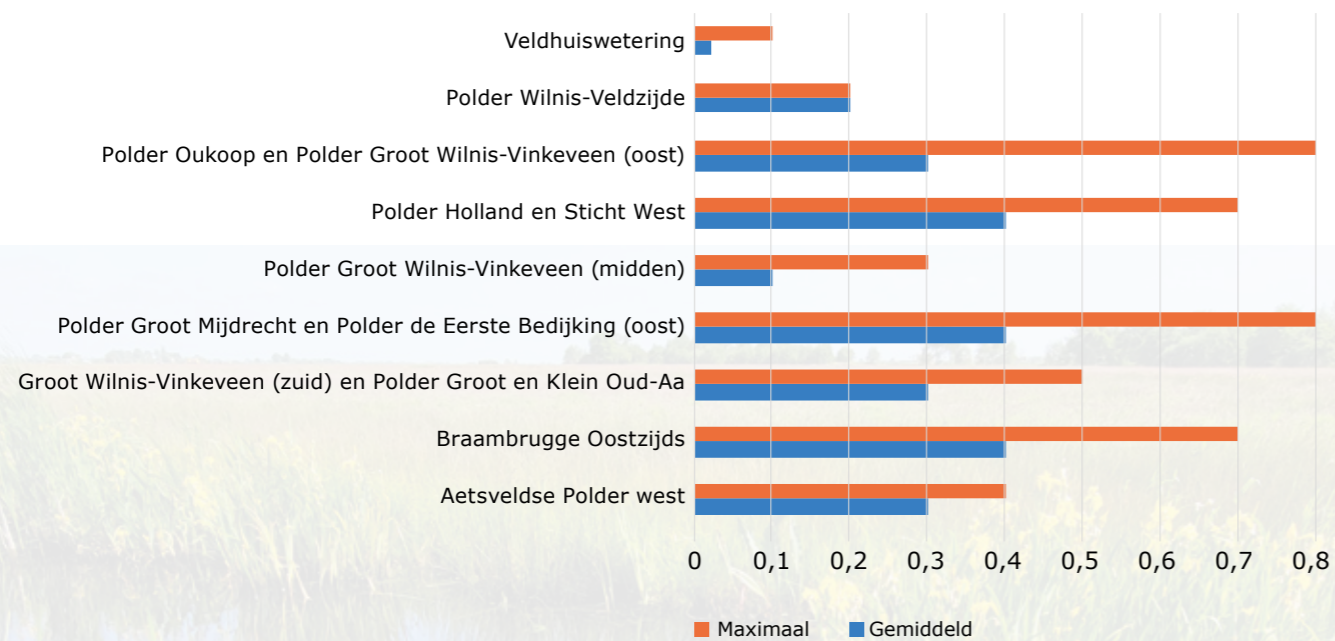
Wel is de trend te zien dat de onderwaterplanten afnemen bij alle types agrarisch waterbeheer. Dat is jammer, want deze planten zorgen juist voor structuur, voedsel voor waterdieren en zuurstof in het water. De uitgevoerde analyse geeft geen eenduidige verklaring voor dit resultaat. Mogelijk speelt hier de kreeft een rol. Meer monitoring is nodig om dit te kunnen vaststellen.

BLOEIENDE BOERENSLOOT

In HDSR-gebied draait sinds 2022 een soortgelijk project, genaamd Bloeiende boerensloot. Binnen dit project zijn in 2022 veel verschillende plantensoorten aangetroffen, zowel oever- als waterplanten. Veel oeverplanten zijn indicatoren voor (zeer) zorgvuldig slootkantenbeheer en een bloemrijke vegetatie. Onder andere de dotterbloem, moerasspirea, gewone brunel, grote ratelaar en de echte koekoeksbloem zijn indicatoren voor zeer zorgvuldig kantenbeheer.

Uit de resultaten van 2022 kan worden opgemaakt dat de oevers over het algemeen een goede ontwikkeling laten zien aan plantenvariatie, maar dat de waterplanten nog achter lijken te blijven.

Resultaten Sken je sloot 2022

NATUURCOLLECTIEF

Rijn, Vecht en Venen is sinds 2018 (ook) gecertificeerd voor Natuurbeheer. Er zijn 24 veehouders en/of natuurbeheerders bij ons aangesloten met in totaal 227 hectare natuurgrond. RVV doet namens de deelnemers de subsidieaanvraag bij de provincie en betaalt de deelnemers vervolgens uit. Daarnaast begeleidt en adviseert RVV de deelnemers bij het beheer. Dit is gericht op behoud en versterking van het bepaalde natuurtype. Het advies is maatwerk.

Eind 2022 is er namens de 24 deelnemers een aanvraag gedaan voor de volgende subsidieperiode van zes jaar: 2023-2028. Het gaat om een totaalbudget van € 153.000. Dit betreft voornamelijk 80 hectare vochtig weidevogelgrasland, 50 hectare kruiden- en faunarijk grasland en 23 hectare nat schraalland.

In 2022 kwam de Stichting Certificering SNL voor de jaarvergadering van de auditors op bezoek bij RVV. We waren te gast in Torenrestaurant De Sniep bij de familie Samsom te Wilnis. Na een uitleg over onze werkwijze konden we genieten van een rondleiding over de percelen van de familie Samsom.

Iedere twee jaar voert de stichting Certificering SNL een audit uit. Zo ook in 2022. Een 'tekortkoming' was het ontbreken van een monitoringsplan. Voor 2023 wordt er dan ook ingezet op meer deskundigheidsbevordering van zowel boeren als werkorganisatie wat betreft het herkennen van planten en het opzetten van een monitoringsplan.

KLIMAATSLIM BOEREN OP VEEN

Het project *Klimaatlim boeren op veen* is een samenwerkingsinitiatief van Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR), Gebiedscoöperatie Rijn, Vecht en Venen en Vereniging Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer Rijn & Gouwe Wiericke. Sinds 2020 participeren waterschap Amstel, Gooi en Vecht, LTO Noord, provincie Zuid-Holland en provincie Utrecht ook in deze samenwerking. Het project geeft invulling aan de klimaatdoelen voor 'landbouw en landgebruik'. Het Ministerie van LNV draagt bij aan de financiering, naast HDSR, deelnemende boeren en andere partijen.

RVV is vanaf het begin in 2020 betrokken bij dit project. De focus ligt op het realiseren van bodemdaling remmende maatregelen op zoveel mogelijk hectares veenweidegrond in westelijk Nederland, binnen een poldergerichte aanpak.

Het project steunt initiatieven om een polderproces te starten met financiële middelen, maar ook met kennis. Een polderproces is een aanpak waarbij (vrijwel) alle boeren in een polder gezamenlijk een bepaald probleem aanpakken - in dit geval dus bodemdaling - door samen maatregelen te treffen. Vaak gaat het om problemen die zich niet beperken tot de grenzen van een bedrijf, en is een gezamenlijke aanpak effectiever en efficiënter.

Op deze manier zijn in het totale project al tien 'polderprocessen' opgestart waar (in de meeste gevallen) een waterinfiltratiesysteem wordt aangelegd. In het werkgebied van RVV gaat het om circa 230 hectare in de regio Kockengen-Breukelen in polder Kortrijk-Portengen, waar het systeem al wordt aangelegd, en in Oud-Kamerik, waar plannen worden uitgewerkt. Daarnaast is in 2022 gestart met een soortgelijk gebiedsproces in de Waardassackerpolder en Botshol, nabij Abcoude.

In 2022 werd veel aandacht besteed aan kennisdelen. Zo is onder andere een 'stoomcursus polderaanpak' gegeven aan andere initiatiefnemers die met een soortgelijk polderproces willen starten.

In polder Kortrijk-Portengen is een video opgenomen waarin veehouders hun ervaringen delen met de aanleg van WIS. Het [filmpje is hier](#) te zien of scan de QR code.

RVV heeft met haar praktische kennis ook input geleverd voor de KIWA-Richtlijn BRL 1411 voor buisdrainage en veenweide-infiltratie. Onze werkwijze stond model voor de richtlijn.

In de zomer van 2022 was een van de deelnemers aan het WIS-project, de familie Rietveld te Kortrijk, het gastbedrijf voor de jaarlijkse barbecue van RVV. Bij het bedrijf was een drainagemachine te zien en werd uitleg gegeven aan belangstellenden.

Het project Klimaatlim Boeren in Kortrijk en Portengen konden wij uitvoeren dankzij financiële steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: ELFPO en de provincie Utrecht.

DRUKDRAINAGE EN WEIDEVOGELS

Samen met een aantal boeren heeft Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR) in de Utrechtse polder Spengen een proef uitgevoerd met drukdrainage (actief waterinfiltratiesysteem (AWIS)) om de bodemdaling te remmen. RVV deed tegelijk onderzoek naar de weidevogels en de effecten van AWIS op de aantrekkingskracht op weidevogels. Hiervoor werd het grondwater opgezet tot 25 cm onder maaiveld, in plaats van 40 cm. Hierdoor ontstonden plas-drassituaties op de lage delen van de percelen.

Deze trokken weidevogels aan, die in aantal zijn toegenomen op de percelen met waterinfiltratie. In 2022 zijn de resultaten van zowel de pilot van HDSR als die van RVV gepresenteerd. De conclusie was dat verhoging van de grondwaterstand door middel van drukdrainage mogelijk is, kan worden vastgehouden en weidevogels naar het gebied trekt. Bij percelen met hoogteverschillen is het mogelijk om met AWIS plasdras te creëren op de lagere delen. Het effect van drukdrainage op de voedselbeschikbaarheid van weidevogels en hun kuikens is op de proeflocatie, met het huidige beheer, beperkt. Drukdrainage lijkt daarmee niet een sterk bepalende maatregel te zijn voor de bevordering van de weidevogelhabitat op veengron-

den, maar heeft ook geen negatieve invloed. Andere factoren, als de mate van verschraving, vegetatiesamenstelling, bemesting en timing van maaien en beweiden, spelen blijkbaar een belangrijkere rol. Microreliëf en de aanwezigheid van greppels hebben invloed op de variatie in bodem- en gewaskwaliteit binnen het perceel. Drukdrainage kan een onderdeel zijn in een set van maatregelen ter bevordering van de weidevogelstand in agrarische percelen.

Het rapport vindt u [op onze website](#) of kunt u bekijken door de QR code te scannen.

SLIMMENWETERING

In 2021 en 2022 is in totaal 2.500 meter natuurvriendelijke oever aangelegd in de Slimmenwetering in Zegveld. Dit gebeurde om oeverafkalving tegen te gaan, de waterkwaliteit te verbeteren en de biodiversiteit te verhogen. Spontane begroeiing zou niet aanslaan vanwege de hoge stroomsnelheden en de steilheid van de oever. RVV is hiervoor een samenwerking aangegaan met waterschap HDSR.

Welk type oever geschikt is, is mede afhankelijk van ligging, stroomsnelheden, slootdiepte en afkalvingsgevoeligheid.

De meeste oevers zijn in deze situatie voorzien van een vooroever door middel van het plaatsen van een houten schot, in het water, tot tien centimeter onder de waterlijn, of een drijfbalk daar waar weinig ruimte was voor een vooroever. Achter de beschoeiing of drijfbalk vormt zich de natuurvriendelijke oever, die zorgt voor versteviging van de oever en voor biodiversiteit. De oevers gaan in beheer bij het ANLb. Beheer en

onderhoud zijn heel belangrijk om de oever in stand te houden en de biodiversiteit te bevorderen. Daarom zijn er ook stroomdraden gezet om vertrapping door vee tegen te gaan.

Dit project konden wij uitvoeren dankzij financiële steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: ELFPO, de provincie en HDSR.

ECOSYSTEEDIENSTEN

Direct of indirect profiteert iedereen van de diensten en producten die de natuur ons levert. Zo hebben we allemaal behoefte aan zuurstof, schoon water en voedsel, maar bijvoorbeeld ook aan koolstofopslag tegen klimaatverandering. Boeren spelen een belangrijke rol in het landschaps- en natuurbeheer en hebben daarmee grote invloed op de werking van ecosystemen.

In een onderzoek dat RVV samen met Wij.land uitvoert, zijn we op zoek naar welke ecosystemediensten boeren kunnen leveren en welke vergoeding zij daarvoor redelijk achten.

Voor het onderhouden en verbeteren van ecosystemen moet een boer soms dingen doen of juist laten. Dit kan geld kosten. Tegelijkertijd is het ook kostbaar voor de maatschappij om de gevolgen op te moeten vangen van een disfunctioneel ecosysteem. Daarom werken we ook aan de beloning voor het leveren van ecosystemediensten.

In 2022 zijn we gestart met 14 boeren. In studiegroepverband wisselen zij een aantal keer per jaar kennis en ervaringen uit.

Enkele diensten die beloond werden zijn: mozaïeklandschap met groeitrappen, gezonde bodem door ruige mest of compost, verminderen veenoxidatie door opzetten slootpeil. De deelnemers brachten de door hen gemaakte (extra) kosten in beeld. In 2023 krijgt dit project een vervolg.

Dit project konden wij uitvoeren dankzij financiële steun van het Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling: ELFPO, de provincie Utrecht.

DUURZAME LANDBOUW MET NATUUR

Ook in 2022 participeerde RVV (ook namens de andere Utrechtse collectieven) in het project Duurzame Landbouw met Natuur. Hierin werken RVV, LTO Noord en NMU NM en SBB aan een sterkere verbinding tussen landbouw en natuur voor een sterker toekomstperspectief.

RVV heeft een rol in de uitvoering van het onderdeel Duurzame bedrijfsplannen. In 2022 was er weinig vraag naar dergelijke plannen en was onze rol dus beperkt. Daarnaast is het project een platform voor overleg tussen genoemde partijen. We zoeken samen naar de kansen voor natuurinclusieve landbouw, waarbij een verdienmodel en bestaansrecht voor de boer voorop staan.

NATUUR OP HET ERF

Ons collectief is vooral gericht op ANLb: natuur- en landschapsbeheer op agrarische gronden. RVV vindt echter dat agrarische gronden onlosmakelijk met het boerenerf zijn verbonden en dat ze elkaar kunnen versterken. We zijn daarom een project gestart om leden te adviseren over verbetering van de biodiversiteit op het erf.

Daarvoor hebben de gebiedsregisseurs en enkele projectmedewerkers een korte cursus gevolgd bij Landschap Erfgoed Utrecht, met een theoretisch gedeelte en twee erfscanbezoeken aan boerenbedrijven. Zij zijn nu in staat om een goed advies te geven om de biodiversiteit op het erf te verbeteren.

Er zijn in 2022 in totaal drie erfscans uitgevoerd en er is advies gegeven voor behoud en onderhoud van bestaande landschapselementen en voor meer beplanting.

PROVINCIAAL SECRETARIS

Namens alle collectieven in de Provincie Utrecht was RVV afgevaardigde in landelijke overleggen bij koepelorganisatie BoerenNatuur en trad zij op als woordvoerder namens de collectieven in overleggen met de provincie of andere partijen. Henk Jan Soede was provinciaal voorzitter en José van Miltenburg secretaris.

In 2022 is een aantal keer overleg gevoerd met de voorzitters en coördinatoren van de andere collectieven. Dit om samen op te trekken en constructief overleg met de ambtenaren van de provincie te organiseren. Vanuit die afvaardiging nam RVV deel in de provinciale overleggen over Groen Groeit Mee en het Akkoord van Utrecht.

POLDERGEWIJS

Waterkwaliteit, biodiversiteit en andere water-gereleerde zaken kunnen problemen of kansen bieden voor het boerenbedrijf. Welke ontwikkelingen gaan in de toekomst effect hebben op het bedrijf en op de polder? Daarom startten Rijn, Vecht en Venen, collectief Noord-Holland Zuid en waterschap AGV in 2022 gezamenlijk het project PoldergeWIJS in vijf polders. In RVV-gebied gaat het om polder Oukoop en Groot & Klein Oud Aa en Demmerik.

Dit project vloeit voort uit project Polderkennis op peil, dat de afgelopen jaren uitgevoerd is in diverse polders. Veel deelnemers waren na afloop positief. Over de samenwerking met, en onderling begrip van, het waterschap, de uitwisseling van kennis onderling en de herkenbaarheid van onderwerpen met de burens uit de eigen polder. Soms zijn ook daadwerkelijk lokale (water-)problemen opgelost of is de samenwerking verbeterd.

Daarnaast levert het project kennis op, over de bijdrage aan een gezonde waterkwaliteit bijvoorbeeld, of over veranderingen die nodig zijn om de landbouw in de polder te verduurzamen. Zo werken we bijvoorbeeld toe naar een onderhoudsplan voor sloten, zodat

een boer voor de komende jaren een pasklaar plan heeft - met ruimte voor slootleven - waarmee een loonwerker zo aan de slag kan.

In een periode van drie jaar willen we met de boeren een aantal modules doorlopen. In de modules wordt kennis uitgewisseld tussen de boeren onderling en tussen boeren en waterschap en collectief. Dat gebeurt in de vorm van groepsbijeenkomsten.

De onderwerpen zijn watergericht. Het gaat om onder andere het nieuwe schouwbeleid van AGV, slootbeheer en monitoring om uiteindelijk zelf een slootplan te kunnen opstellen. Over (waar het speelt) bodemdaling of oeversafkalving, over afspoeling vanuit bemesting en erf, of over (actuele) onderwerpen die de boeren zelf aandragen.

ORGANISATIE

Het bestuur van RVV bestond in 2022 uit de volgende leden: Henk Jan Soede, voorzitter (in 2022 herkozen door de ALV), Dick Gijsbert van der Horst, vicevoorzitter, Peter Ruitenburg, penningmeester, en de leden Joost Lüken, Joop Vernooij en Koen Spruit (in 2022 benoemd door de ALV). Er is nog een vacature voor bestuurslid als afvaardiging van LTO. Voor deze vacature heeft Arie van Zutphen zich kandidaat gesteld.

De focus van het bestuur lag in 2022 vooral op de voorbereidingen van het nieuwe ANLb 2023, het nieuwe GLB en de rol van het collectief in de toekomstige gebiedsprocessen in het Nationaal Programma Landelijk Gebied.

Het bestuur stuurt op hoofdlijnen en zet de koers uit. De werkorganisatie voert deze uit. Een enthousiast team heeft het agrarisch natuurbeheer voor het zevende jaar begeleid en diverse projecten uitgevoerd. Het team wordt ondersteund door een zestal dronepiloten die helpen bij het zoeken naar weidevogelnesten. Ook de vele vrijwilligers mogen niet onvermeld blijven.

De kennis van (veld-)medewerkers en bestuursleden wordt regelmatig uitgebreid met cursussen die worden gegeven door koepelorganisatie BoerenNatuur en via zelf georganiseerde cursussen, zoals Natuur op het erf of lezingen met excursies die door externe partijen worden verzorgd.

COLOFON

Samenstelling: René Faber, Jetske de Jong, Carolien Kooiman, Marian Kruijning en José van Miltenburg
Eindredactie: Marian Kruijning
Vormgeving: Studio Campo | Woerden
Foto's: Wenche Asyee, René Faber, Leen Heemskerck, Carolien Kooiman, José van Miltenburg, Jan Oudshoorn en S. en J. Voorend
Oplage: 150 stuks
Contact: www.rijnvechtenvenen.nl
kantoor@rijnvechtenvenen.nl

Rijn Vecht & Venen
Agrarisch Natuur-, Landschaps- en Waterbeheer